بەشی شەشەم

لۆژیکی قورئان

لەبەر ئەوەی پەیامبەر وەك موساو عیسا موعجیزەی نەبووە هەولێداوە لەرێی لۆژیکەوە قەناعەت بەعەرەبی جاهلی بهێنێت، بەلاّم لۆژیکی قورئان لەگەڵ ئەو لۆژیکەی ئێستا هەمانە یەکنایەنەوە. بۆ نموونە بڕوانینە سورەتی (الكهف22) کاتێك خەڵکی مەککە دەربارەی ژمارەی ئەوانەی لەئەشکەوتەکەدا دەیان ساڵ خەوتن پرسیاریان لەپەیامبەر کرد ئەویش بەم ئایەتە وەلاّمیان دەداتەوە:

(سَيَقُولُونَ ثَلاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُل رَّبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِم)

(دەڵێن سیان بوونو چوارهەمینیشیان سەگێك بووە، هەروەها دەشڵێن پێنج بوونو شەشەمیشیان سەگەکە بووە، ئەم قسانە ڕاست نینو بەرد بەتاریکیەوە دەنێن، هەروەها دەڵێن حەوت بوونو سەگەکە هەشتەمیان بووە، ئەی پەیامبەر پێیان بڵێ هەر پەروەردگارم دەزانێت ژمارەیان چەندە).

جا ئیتر کامەیە لۆژیکی قورئان تا قەناعەت بەخەڵکی بکات کەقورئان لەخواوە دابەزیوە؟

وایاندەزانی خودا دەزانێت هەر لەبەر ئەوە بوو داوایان لەپەیامبەر کرد تا ژمارەی یارانی ئەشکەوت (اهل الکهف)یان پێ بڵێ، بەڵام لەبری وەڵامێکی ڕاستەوخۆ کەیەکسەر ژمارەکەی دیاری بکات کەچی قورئان باسی ئەو ژمارانە دەکات کەخەڵکی دەیلێنەوەو پێمان دەڵێت هەموو ئەو ژمارانەش خەملاندنن!!

جا کەواتە بۆچی ژمارەی ڕاستیمان پێنالێ تا پەنا بۆ خەملاندن نەبەین؟

کوڕی باوکی حاتەم لەکوڕی عەباسەوە دەڵێت: ئافرەتێك هاتە لای پەیامبەرو ووتی: ئەی پەیامبەری خوا ئایا لەمیراتدا ژن نیو ئەوەندەی پیاو دەباو بەدوو ژن وەك یەك پیاو شاهیدی لێوەردەگیرێ، ئایا ئێمە لەهەموو شتێکدا واین؟؟ واتە ئەگەر ژنێك چاکە بکات ئایا نیوەی چاکەکەی بۆدەنوسرێ!!؟ پەیامبەریش بەئایەتی (32) لەسورەتی النساء وەڵامی دەداتەوە:

(وَلاَ تَتَمَنَّوْاْ مَا فَضَّلَ اللّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُواْ وَلِلنِّسَاء نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُواْ اللّهَ مِن فَضْلِهِ إِنَّ اللّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا)

(ئاواتەخواز مەبن بۆ شتێك کەخوا فەزڵی داوە بەهەندێکتان بەسەر ئەوانی دیکەدا، پیاوان بەشیان هەیە لەوەی پەیدایان کردووە، ژنانیش بەشیان هەیە

لەوەی پەیدای دەکەن، ئێوە هەمیشە داوای فەزڵی خوا بکەن، چونکە خوا هەمیشە بۆ هەموو شتێك بەئاگایە).

ئەدی کوا وەڵامی پرسیاری ژنەکە کەئایا چاکەی ژن نیوەی بۆ دەنوسرێت یان هەمووی؟ هەموو ئەوەی کەقورئان پێی دەڵێ ئەوەیە کەئاواتەخوازی ئەو فەزڵە نەبێت کەخوا بەپیاوی بەخشیوە!! ئەم شێوە وەڵامە کاری قورئان بووە بۆ هەموو ئەو پرسیارانەی لەپەیامبەریان کردووە.

بۆ نموونە کاتێك دەربارەی ڕۆح پرسیاریان لێکرد:

(وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّن الْعِلْمِ إِلاَّ قَلِيلاً)[1]

وەڵام دەداتەوەو دەڵێت: ڕۆح مەسەلەیەکە پەیوەندی بەپەروەردگارمەوە هەیە.

هەروەها لەسورەتی البقره 189 پرسیار دەکەن (يَسْأَلُونَكَ عَنِ الأهِلَّةِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُواْ الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأْتُواْ الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَاتَّقُواْ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)

دەربارەی دەرکەوتنەوەی کەوانەیی مانگ پرسیارت لێدەکەن تۆش پێیان بڵێ ئەوە بۆ دیاریکردنی کاتی حەج و هەموو کاتەکانە بۆخەڵکی).

[1] الاسراء 85

ئەم وەڵامە هەمان ئەو نوسینەمان بیردەخاتەوە کەلەتەوراتدا نوسراوە (خوا ووتی بارِەوەنقی خۆرو مانگ لەنێوان شەوو رۆژدا بەئاسمانەوە نوساون تابنە نیشانەی وەرزەکانو رۆژەکانو ساڵەکان).[2] عەرەبی جاهیلیش دەیانزانی کەوانەیی مانگ بۆدیاریکردنی کاتی حەج کردنەو هەر لەوەشەوە مانگە حەرام کراوەکانو مانگەکانی دیکەیان دیاریدەکرد. هەروەها یەهودییەکانی مەککەش دەیانزانی دەرکەوتنی خۆرو مانگ بۆ زانینی کاتەکانی خەڵکە بەڵام ئەوان پرسیاریان لەپەیامبەر کرد کەبۆیان شیی بکاتەوە چۆن مانگ (هلال) کەوانەیی دەبێتەوەو گەورەو بچوك دەبێت, بەڵام نەیزانیوەو پێی ووتون بۆ دیاریکردنی کاتەکانی خەڵکە.

(زەکەریا چووبووە تەمەنەوەو ژنەکەشی نەزۆك بوو بەڵام بەو تەمەنو نەزۆکییەوە ژنەکەی دوو گیان بوو قەومی زەکەریاش پرِوپاگەندەیان بۆ کرد, زەکەریاش لەخوا پارِایەوە موعجیزەیەك نیشانی قەومەکەی بدات. وەرگێڕ) جابا بزانین خوا چی وەڵامی زەکەریا دەداتەوە

(قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلاَّ تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا).[3]

---

[2] سفر التكوين: الاصحاح الاول، ألآية14

[3] مريم 10

(وتی پەروەردگارم موعجیزەیەکم پێبدە بانیشانی قەومەکەی بدەم ، خوا وتی موعجیزەکەت ئەوەیە سێ شەو قسە لەگەڵ خەڵکیدا نەکەیت)

جا ئایا زەکەریا بۆ ماوەی سێ شەوی لەسەر یەك قسە لەگەڵ خەڵکدا نەکات ئەمە دەبێتە موعجیزە؟؟.

لەهەمان سورەت (مریم26) خوا بەمریەم دەڵێ

(فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا)

(بخۆو بخۆرەوەو خەمیشت نەبێت، گەر کەسێکت لەخەڵکی بینی پێی بڵێ من نەزرم کردووە ئەمڕۆ بۆ خوای میهرەبان بەڕۆژوو بم و ئەمڕۆ هەرگیز قسە لەگەڵ هیچ مرۆڤێکدا نەکەم).

ئەو نەزرو بڕیارەی مریەم کەئەو ڕۆژە قسە لەگەڵ هیچ مرۆڤێکدا نەکات قەناعەت بەکەس ناکات کەبێئەوەی کەسێك دەستی بۆ بەرێت بەعیساوە دوو گیان بووە.

ئەو ساتانە پرسیاری ئەوەیان لێدەکرد کەچۆن بەبێ ئەوەی کەس دەستی بۆ ببات دوو گیان بووە، لەجیاتی نەزری ئەوەی ئەو ڕۆژە قسە لەگەڵ کەس نەکات

دەبوو قسەیان لەگەڵدا بکاو دوو گیانییەکەی خۆی شیی بکردایەتەوە نەك بەرۆژوو بێتو دەمکوت بێت.

ئەوەی جێی سەرنجە ئەوەیە کەخوا فەرمانی پێکردووە گەر هەر کەسێکی بینی ئەوە پێی بلێت بڕیاریداوە ئەو ڕۆژە قسە لەگەڵ کەسدا نەکات، ئەوەش حاڵەتێکی زۆر ئاساییە لەو ڕۆژەدا چەند کەسێکی بینیبێتو ئەم قسەیەی پێوتبن, بەم شێوەیە بەدرێژایی ڕۆژەکە قسەی کردووەو نەزرەکەی بەتاڵ بۆتەوە.

لەسورەتی (البقره258) کاتێك پاشا (النمرود بن کوش) لەگەڵ ئیبراهیمدا مشتومڕی دەبێت:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ)

(ئایا نەتڕوانیوەتە ئەو کەسەی (النمرود) کەمشتومڕی لەگەڵ ئیبراهیمدا دەربارەی خودا دەکرد کەخوا پادشایەتی بە (النمرود) بەخشی بووە نەمرود, بەئیبراهیمی گوت: خوای تۆکێیە؟ ئیبراهیم ووتی خوای من ژیان دەبەخشیۆ دەشمرێنیۆ. نەمرود وتی جا ئەوە چییە منیش ژیان دەبەخشمو دەشمرێنم ، فەرمانی کرد کۆمەڵێکیان هێناو نەمرود هەندێکی لێکوشتنو وتی ئەوە مراندمن، لەوانی

دیکەش خۆش بوو ووتی ئەوە ژیانیشم بەخشی, ئیبراهیم پێی ووت: خوای من خۆر لەرۆژهەلاتەوە دەهێنیٚ دەتۆ لەخۆرئاواوە بیهێنە. ئیتر نەمرود دەمکوت بوو، خوداش هیدایەتی قەومی زۆرداران نادات).

ئەم داوایەی ئیبراهیم ئاشکرایە سادەترین شێوازی لۆژیکەو هەر لەسەرەوە تا خوارەوە بەئاسانی وەردەگیرێت.. بۆ ئەوەی نەمروت ئیبراهیمی دەمکوتکردایە دەکرا زۆر بەئاسانی پێی بگوتایە: بەڵکو تۆ وابکە باخواکەت خۆر لەخۆرئاواوە هەڵبکاتو منیش دەیگێڕمەوەو لەرۆژهەلاتەوە هەڵیدێنم ، ئاشکرایە ئەو کاتە ئیبراهیم دەمکوت دەبوو.

لە سورەتی (هود ـ46) کورەکەی نوح ڕازی نابیٚ سورای کەشتیەکەی باوکی بێت:

(قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلاَ تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ)

خوا ووتی ئەی نوح ئەو لەخێزانی تۆ نەبوو چونکە کرداری چاك نەبوو، کەوایە تۆ داوای شتێك لەمن مەکە کەخۆت زانیاریت لەسەر نیە من ئامۆژگاریەکی ترسناکت دەکەم لەوەی بچیتە ریزی نەفامەکانەوە.

نوح لەئایەتی دوای ئەو پێی دەلێ:

(قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلاَّ تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُن مِّنَ الْخَاسِرِينَ)

(ئەی پەروەردگارم بەڕاستی پەنا دەگرم لیێت لەوەی شتێك بكەمو زانیاریم لیێ نەبێ خۆ ئەگەر لیم خۆشنەبیو بەزەییت پیمدا نەیەتەوە ئەوە دەچمە ریزی زیان لیێكەوتوانەوە).

(بە ڕاستی لۆژیكێكی سەرسوڕ هێنەر لەم گفتوگۆیەدا هەیە. وەرگێڕ) چونكە ئاشكرایە كەسێك پرسیار لەشتێك دەكات كەزانیاری لەسەر نیە جا ئەگەر زانیاری لەسەر هەبێت ئیتر پرسیار كردنەكە كات كوشتنو هیلاكیە.

كاتێكیش خەڵكی مەككە داوایان لەپەیامبەر كرد موعجیزەیەكیان بۆ دابەزێنێت خوا لەسورەتی (الاسراء59)دا وەڵامیان دەداتەوە:

(وَمَا مَنَعَنَا أَن نُّرْسِلَ بِالآيَاتِ إِلاَّ أَن كَذَّبَ بِهَا الأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُواْ بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالآيَاتِ إِلاَّ تَخْوِيفًا)

هیچ شتێك ڕێگرمان نیە لەوەی موعجیزە بنێرین، ئێمە پێشتر بۆ پەیامبەرەكانی دیكەمان ناردووە بەڵام بەدرۆیان خستونەتەوە.

خوا قایل نەبو موعجیزەیەك بۆ (محمد) بنێرێ تەنها لەبەر ئەوەی زوتر ناردویەتی بەدرۆیان خستوەتەوە، جابا لێرەدا چەند موعجیزەیەك بخەینە ڕوو:

سەرەتا بەداود دەست پێدەكەین كەخوا ئاسنو (بای)ی بۆ خۆشو ئاسان كردو وای لەچیاكان كرد لەگەڵ داوددا ملكەچو ستایشی خوا بكەن كەچی قەومەكەی بەدرۆیان خستەوە.. وەك قورئان پێمان دەڵێ لەدوای داود سولەیمانی كوری ناردو فێری كرد لەگەڵ باڵندەدا قسە بكات جنۆكەو (با)و ئاژەڵی خستە ژێر دەستیەوەو سامانو دەسەڵاتێكی گەورەی دایە كەچی قەومەكەی ئەمیشیان بەدرۆخستەوە.. پاشان لەتاوێرێكی گەورە بەچكە حوشترێكی بۆ (ثمود)ی پەیامبەر دەرهێنا كەچی قەومەكەی بەچكە حوشترەكەیان بریندار كردو خۆشیان بەدرۆخستەوە.. دوای ماوەیەك خوا موسای ناردو لەجیاتی یەك موعجیزە نۆ موعجیزەی بۆ بەرهەم هێنا:

(وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا مُوسَى مَسْحُورًا).[4]

ئێمە بۆ موسا نۆ بەڵگەی ڕوونو ئاشكرامان بۆ نارد،جا ئەی محمد لەئیسرائیلییەكان بپرسە كەموسامان وەك پەیامبەر بۆ نارد چییان ووت، فیرعەون بەموسای ووت: من وات دەبینم سیحرت لێكراوە.) قەومەكەی بڕوایان پێنەكرد.

---

[4] الاسراء 101

هەموو ئەمانەش ڕێگەی لەخوا نەگرت کەچەند موعجیزەیەکی دیکە بۆ عیسا دابەزێنێ. وای لەعیسا کرد بەکۆرپەیی هەتا پیری قسە بۆ خەڵك بکاتو مردوو زیندو بکاتەوەو نەخۆش چاك بکاتەوەو لەئاسمانەوە گەزۆو شێلاقە (سلوی جۆرە.. باڵندەیەکە) بۆیان بارێنێ. جا ئەگەر ئەو هەموو پەیامبەرانە داوای موعجیزەیان کردبێتو خواش پێی دابن، سەرباری ئەوەی بەدرۆیان خستونەتەوە، ئەی بۆچی دوا پەیامبەری لەموعجیزە بێبەش کرد؟. تەنها لەبەر ئەوەی پەیامبەرەکانی دیکەیان بەدرۆ خستووەتەوە؟ وەڵامەکەی ئاشکرایە کەموحەمەد نەیدەتوانی خوانێك لەئاسمانەوە دابەزێنێت یان مردوو زیندوو بکاتەوە لەبەر ئەم هۆیە پێی ووتون خوا موعجیزەی بۆ دانابەزێنێت چونکە پێشتر بەدرۆیان خستونەتەوە.

سورەتی (الزخرف 33-35) دەڵێ:

(وَلَوْلا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَن يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِؤُونَ وَزُخْرُفًا وَإِن كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ)

(ئەگەر لەبەر ئەوە نەبوایە خەڵکی هەموو دەبوونە یەك نەتەوە (یەك ڕیز.. یەك پارچە) ئەوا هەرکەس باوەڕی بەخوا نەبوایە سەقفی خانووەکەیمان لەزیو

بۆدروست دەکرد پلیکانەمان بۆ دروست دەکرد تا بەسەریدا سەرکەوێت هەروەها بۆ خانووەکانیان دەرگاو دەروازەی زیوین‌و شتی ڕازاوەمان پێدەبەخشین تالەبەریاندا پشوو بدەن، هەروەها نەخش‌و نیگاری جوان، جا ئەو هەموو خۆشگوزەرانییە ژیانی دونیا نەبێت هیچی دیکەنییە، ژیانی ئەو دونیاش لەلای پەروەردگارت تەنها بۆ خوا پەرستانە.)

مانای ئەم ئایەتە لەوەدایە گەر خوا نەترسایە ئەوە ئەوانەی سەرەوەی دەکرد. گەر وای دابنێین ئەم سورەتە لەمەککەدا دابەزیوە, ئەوە ژمارەی موسوڵمانان لەدەیان تێپەڕی نەکردووەو ئەوی دی لەقورەیش هەموویان لەبنەڕەتدا کافربوون. ئەگەر ئەمەش تێپەڕێنین ئەوا لۆژیکی قورئان لەوەدا قایلکەر نییە کەهەموو خانووەکان لەزیو دروست بکرێن، چونکە ئەو کارە دەبووە شتێکی ئاسایی‌و سروشتی‌و کاریگەریی لەسەر بیروباوەڕی خەڵکی نەدەبوو. گەر بڕوانینە دەوڵەتە کەنداوییەکان دەبینین دەتوانن سەقفی خانووەکانیان لەزیو دروست بکەن‌و گەر ئارەزووش بکەن دەرگاو پلیکانەکانیشیان لەزیو دروست بکەن. لەگەڵ ئەمەشدا ئەمە وای لێنەکردوون واز لەئیسلام بهێنن‌و کوفری خوا بکەن. وای دەبینین کەلۆژیکی قورئان وا باشتر دەبوو کەخوا خانوی موسوڵمانە سەرەتاییەکانی

مەككەی بكردایەتە زیو تا كافر ببینیایە خوا توانای هەیە خەلأتی موسولمانەكان بدات لەم دونیاش‌و لەو دونیاش.

سورەتی (محمد-15)دەڵێ:

(مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِّن مَّاء غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاء حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءهُمْ)

(وێنەی ئەو بەهەشتەی خوا بەخواپەرستانی داوە ئاوایە، چەندەها ڕووباری پڕ لەئاوی سازگارو چەندەها ڕوباری شیری تێدایە كەتامی تێكناچێت، هەروەها چەندین ڕووبار لەشەرابی تامخۆش بۆ مەشروب خۆرەكان).

جا ئەگەر مەشروب دەكرێ وەك شتێكی زۆر چاك بكرێ بەخەلأت بۆ خواپەرستانو ئەوانەی لەخوا دەترسن‌و هەموو ئەوانە دەكەن كەئیسلام فەرمانیان پێدەكات ئەی بۆچی لەم ژیانە مەشروب حەرام كراوە؟؟ یاخود پرسیارەكە بەشێوەیەكی جیاوازتر بكەین: ئەگەر بتوانرێت لەم ژیانەدا مرۆڤ ئاوی سازگارو شیری تێك نەچوو شەرابی تام خۆش بخواتەوە ئیتر بۆچی بەكرداری چاكە

هەڵیدەخەڵەتێنیٚو دەستخەڕۆی دەكات تابچێتە بەهەشتەوەو لەژیانی ئەزەلیدا بیانخواتەوە؟

شتەكانی دیكەش وەك كچی پەری جوانو میوەو سەوزەی زۆرو ئەو منداڵە لوسكەلأنەی كەلە بەهەشتدا هەنو وەك هێلكەی كولأوی دەست بۆ نەبراون، هەموو ئەمانە دەتوانرێت لەم دونیایەدا بەردەست بكەون. ئەوەیش كەخانوویەك لەئاڵتونو بەردی مەرمەڕ دروست دەكریٚ شتێكی وانییە كەبتوانریٚ زۆربەی خەڵكی پێی دەستخەڕۆ بكریٚ. ئەم دونیایە هەموو شتێكی تێدایەو تەنها شتێكی تیا نەبێت ژیانی ئەزەلییە (هەتا هەتایی).

جا لەبەر ئەوەی ئەو شتانەی لەم دونیایەدا هەستیان پێدەكریٚو ناتوانریٚ پیشانی خەڵكەكە بدریٚ قورئان هاتووە پەنای بۆ هەڕەشەو پەیمانی سەخت بەئاگری دۆزەخ بردووەو بەشێوەیەك باسیان دەكات كەلە سەروی هەموو پێناسەیەكەوە بێت.

بائەوە بخوێینەوە كەشێخ (محمد سيد طنطاوى) شێخی ئەزهەر لەسەر حەدیسێك دەربارەی ڕۆژی لێپرسینەوە نوسیوێتی:

(لەو شێوازە پڕ لەداناییەی کەبیروباوەڕی پێ قوولْ دەبێتەوە وەبیرهێنانەوەی خەڵکییە بەحالْ وئەحوالّی ڕۆژی لێپرسینەوە, ئەو شێوەیەی کەقورئان وێنای ئەو ڕۆژەی پێکردووەو دلْ بۆی دەلەرزێ ئەوەیە کەدەلێت:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ, يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُم بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ).[5]

(ئەی خەڵکینە لەپەروەردگارتان بترسن، چونکە لەرزە لەرزی ڕۆژی قیامەت ڕوداوێکی گەورەیە، لەو ڕۆژەدا دەبینن هەموو شیردەرێك لەشیرخۆرەکەی بێئاگا دەبێت هەموو دووگیانێك کۆرپەلەکەی دادەنێ‌و خەڵکی دەبینێ گێژوویژ وەك سەرخۆش وان, بەلاّم سەرخۆش نین, بەڕاستی سزای خوا سەختو سامناکە.)

خوای گەورە سورەتەکەی بەم ئایەتە دەست پێکردووە کەدەروونی پێدەلەرزێ تاخەڵکی باوەڕی زیاتر بخەنە سەر باوەڕیانو یەقینیان بخەنەسەر یەقینین کەڕۆژی قیامەت حەقەو تۆڵەو پاداشتیش ڕاستە. بێگومان وەسفێکی تەواو ترسناکە، بەلاّم

[5] الحج 1- 2

ئايا ئەوانەى بڕوايان هێناوە، وەك شێخ تەنتاوى دەيلێت، ئايا ئيمانداران بۆ زياتربوونى باوەڕيان پێويستيان بەم ترساندنە هەيە؟

شێخ تەنتاوى لـەسەر ترساندنى خەڵكى بەردەوام دەبىَ و دەڵىَ:

(لـەزێدو مەقامى سێهەمدا قورئان باسى حاڵى ڕۆژى قيامەت دەكات بەشێوازێك كەهەڕەشەو گوڕەشەى ئەو ڕۆژە لـەو كەسانە دەكات كەئەو ڕۆژە بەدرۆ دەخەنەوە، خواى گەورە دەفەرموێت:

(فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ, وَخَسَفَ الْقَمَرُ, وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ, يَقُولُ الإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ, كَلاَّ لا وَزَرَ, إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ, يُنَبَّأُ الإِنسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ, بَلِ الإِنسَانُ عَلَى نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ, وَلَوْ أَلْقَى مَعَاذِيرَهُ.[6]

(كاتێك دیتەپێش چاو ئەبلـەق دەبێت، مانگیش دەگیرێت، خۆرو مانگ دەبن بەيەك، ئەو ڕۆژە مرۆڤ دەڵێت شوێنى دەرباز بوون لـەكوێيە ،نەخێر ئيتر دەربازبوون نييە، دەبێت لاى پەروەردگارت ئامادەبيتو ئۆقرە بگريت هەموو مرۆڤێك لـەورۆژەدا پێشبينى كارو كردەوەكانى دەكات كەخۆى دەستپێشخەرى كردووە، خۆى شاهيدە بەسەر خۆيەوە، هەرچەندە پاكانە بكاو بيانوو بهێنێتەوە بەكەڵك نايەت)

---

[6] القيامة 7 , 15

لەڕاستیدا قسەکردنی قورئان دەربارەی ڕۆژی لێپرسینەوە قسەیەکە لەهەموو سورەتەکانی قورئاندا هەیە بۆنموونە بەشی کۆتایی لەبەشەکانی قورئان بخوێنەرەوە دەبینیت لەگەڵ ئەوەی سورەتەکان کورتن بەڵام پڕن لەقسەکردن لەسەر حاڵ وئەحواڵی ڕۆژی قیامەت..[7] هەروەها سورەتی (الحج) پێناسەی ئەو سزاو بەڵایە دەکات ئەوانە دەیچێژن کەبڕوایان بەخوا نەکردووە

(هَذَانِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُؤُوسِهِمُ الْحَمِيمُ, يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ, وَلَهُم مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ, كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا فِيهَا وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ.[8]

(ئەمانە دوو دەستەی دژبەیەکن و کردیانە کێشە لەبارەی پەروەردگاریانەوە، جا ئەوانەیان کەبێباوەڕبوون پڕ بەبالأیان لەئاگر جلیان بۆ دووراوەو لەسەرویانەوە ئاوی کوڵاو کوڵ کوڵ بەسەریاندا دەڕژێت، ئەو ئاوە کوڵ بەکوڵە هەرچی لەناو پێستیان هەیە دەیتوێنێتەوە، ئینجا بەئاسن گورزیان تێدەسرەوێت ،هەر کات بیانەوێت خۆیان ڕزگار بکەن لەو سزایە هەڵبێن دەگێڕدرێنەوە ناوی‌و پێیان دەگوترێت سزای ئاگر بچێژن.)

---

[7] صحيفة الاهرام ، عدد يوم أول مايو 2003 :
http://www.ahram.org

[8] الحج 19 , 22

خوا باسی خۆی دەكات كەپڕ لەبەزەیی‌و میهرەبانییەو لەسەرەتای هەموو سورەتێكدا دەڵێ هەر خۆم بەبەزەیی‌و میهرەبانم، جا ئایا دوای وەسفكردنی ئەو هەموو عەزابە جۆراو جۆرە جەرگبڕە هیچ شتێك بۆبەزەیی‌و میهرەبانی دەمێنێتەوە؟؟

ئەوخەڵكانەی لێكۆڵینەوەی زانستی لەسەر تەورات دەكەن دەڵێن خوای موسا خوایەكی توڕەو دڕندەیە، ئالودەیە بەجەنگ‌و كوشتنی خەڵكی، لەكاتێكدا تەورات بەو جۆرەی قورئان ترسناكانە باسی عەزابی ڕۆژی قیامەت ناكات.!!
هیچ سەرسامییەك لەوەدا نییە كەقورئان پڕە لەهەڕەشەو گوڕەشە چونكە هەوڵیداوە خەڵكی قەناعەت بەو لۆژیكەی بهێنن كەپێشتر باسمانكرد, كەچی نەیتوانیوە قەناعەتیان پێ بهێنێت هەربۆیە كەوتۆتە هەڕەشەو گوڕەشە.
لەبەر ئەوەی قسەمان لەسەر بەهەشت‌و ئاگرە بابڕوانینە ئایەتی (الحج-23)
(جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ, وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ)
(ڕووبارەكان بەژێر باخەكانی بەهەشتدا دەڕۆن‌و بەهەشتییەكان بەبازنگی ئاڵتونی‌و مرواری خۆیان دەڕازێننەوەو پۆشاكیان لەئاوریشمە)

لەگەڵ ئەم ئایەتەشدا زانایانی ئاینی ئیسلام ئاڵتونیان لەپیاو حەرام کردووەو لەسەفەرێکی حەجیشدا هاتووە کەپەیامبەر ووتویەتی (پۆشاکی ئاوریشم وپەشم مەپۆشن ئەو کەسەی لەم دونیا دەیپۆشێت لەو دونیا ناپۆشێت)

بەڕاستی نازانین حیکمەتی ئەوە چییە کەخوا مەشروب وئاڵتونو پەشمو ئاوریشم لەپیاوان حەرام دەکات کەچی لەو دونیاو لەبەهەشتدا هەر ئەوەیان دەداتێ.. !؟

کاتێك هۆزی (بنی اسد) دێنەلای پەیامبەر پێی دەڵێن ئەوەتا ئێمە بەبێ شەڕ موسوڵمان بووین، خوا بەئایەتێك وەڵامیاندەداتەوەو دەڵێت:

(يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُل لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلامَكُم بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلإِيمَانِ إِن كُنتُمْ صَادِقِين)[9]

(دێنو منەت بەسەرتا دەکەنو دەڵێن موسڵمان بوین، پێیان بڵێ: منەت بەسەرمدا مەکەن بەڵکو خوا بەسەرتانا منەت دەکات چونکە هیدایەتی داون بۆ ئیمان ئەگەر ئێوە ڕاستگۆن).

ئێمە ئەوە دەزانین کەخوا ویستو ئارەزووی لەهەر کەس بێت هیدایەتی دەدات..! ئەوەتا هیدایەتی (بنی اسد)یدا موسڵمان بن بەڵام بۆچی منەتی ئەم هیدایەتە لەسەریان دەکات؟! ئایا مەبەستی ناردنی پەیامبەر بۆ ئەوە نییە زۆرترین

[9] الحجرات 17

ڕێژە لەخەڵکی ببنە موسڵمان؟؟. بەڕاستی خەڵکی سەریدەسوڕمێ لەو منەتەی خوا بەسەر (بنی اسد)ەوە دەیکات، بەتایبەتی ئەوە بزانین کەخوا لەسورەتی (المدثر 1–6)دا فەرمان بەمحمد دەکات کەمنەت نەکەن

(يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ)

(ئەی ئەو کەسەی خۆت پێچاوەتەوە –محمد– هەستەو خەڵکی بێدار بکەوە ،پەروەردگارت گەورە بکە, پۆشاکت خاوێن بکە، بەردەوام واز لەگوناھ بهێنە، منەت مەکە چونکە بەتەمای زیاتریت).

ئەوە چۆن دەبێت فەرمان بەمحمد دەکات منەت نەکات کەچی خۆی منەت دەکات؟؟.

جارێکی دی دەڵێن زۆرگرانە بەشوێن لۆژیکی قورئاندا بڕۆین، ئەوەتا لەسورەتی ئاسن (الحديد 21)دا دەڵێ

(سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ)

: (پێشبڕکێ بکەن بۆ بەدەستهێنانی لێخۆشبونی پەروەردگارتانو بۆ ئەو بەھەشتەی کەپانتاییەکەی وەك پانتایی زەویو ئاسمانەو بۆ ئەوانە ئامادەکراوە

کەباوەڕیان بەخواو پەیامبەرەکەی هێناوە، ئەمەش فەزڵی خوایە دەیداتە ئەو کەسەی کەخۆی ئارەزوی پێی هەیە هەر خواخاوەنی فەزڵی گەورەیە).

ئێمە لەبەشەکانی پێشودا زانیمان کەڕووبەری ئاسمان سنووری بۆ نییەو زەویش پانو بەرینیی بۆ نییە چونکە خڕە، بەڵام لەم ئایەتەدا بەو دەرئەنجامە دەگەین کەبەهەشت لەگەورەیی شوێنەکەیدا زۆر گرانە وێنای بکەین تەنانەت بیخەینە خەیاڵی خۆشمانەوە. ئەو پرسیارەی لەخەیاڵم دەدات ئەوەیە: بۆچی خوا دەیەوێت بەهەشتێکی ئاوا گەورە دروست بکات کەچی لەسورەتی (الواقعە–12)دا پێمان دەڵێ:

(فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ثُلَّةٌ مِّنَ الأَوَّلِينَ وَقَلِيلٌ مِّنَ الآخِرِينَ)

(لەبەهەشتی پڕ لەنازو نیعمەت، دەستەیەکی زۆر کەم لەو کەسانەن کەلەسەرەتای سەرهەڵدانی ئیسلامەوە بونە موسڵمان، دەستەیەکی کەمیشیان لەو کەسانەن کەلەدواییدا بونە موسڵمان).

خوا لێرەدا پێمان دەڵێت کەدەستەیەکی زۆر زۆر کەم لەموسڵمانە سەرەتاییەکانو دواتریش کەمێك لەموسڵمانە دوایینەکان دەچنە بەهەشتەوە، چونکە بەشی زۆرینەی خەڵك هەر کاتێك پەیامبەرێکیان بۆهاتبێت دژی

وەستاونو بەدرۆیان خستونەتەوە لەبەر ئەوە زۆرینەی خەڵك ناچنە بەهەشتەوە. جائەگەر ئەمە حاڵی بەهەشتییەکان بێت ئیتر ئەم بەهەشتە پان وبەرینە لەپای چی کەژمارەیەکی زۆر کەم لەخەڵکی دەچنە ناوی؟ تەنانەت لەو خەڵکە کەمەش کەمینەیان موسڵمانن، چونکە حەدیسێك دەربارەی پەیامبەر هەیە دەڵێت: (تکاو هیوام وایە یەك لەسەر چواری خەڵکی بەهەشت لەئێوە بن). جائەگەر ژمارەیەکی زۆرکەم لەخەڵکی دەچنە بەهەشتەوەو زۆرینەی خەڵکیش دەچنە دۆزەخ، لەکاتێکدا خوا لەسورەتی مریەم71دا دەڵێ:

(وَإِن مِّنكُمْ إِلاَّ وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا)

(هەر دەبێ لەئێوە ئەگەر بۆ ماوەیەکی کەمیش بێت بچنە دۆزەخ.)

هەروەها زانایانی ئیسلامیش دەڵێن: (هەموو بەشەرێك دەچنە دۆزەخ بەڵام بەهەشتییەکان بۆ ماوەیەکی زۆر کەمو کاتی دەچنە دۆزەخو دوایی دەچنە بەهەشتەوە) جا ئەگەر ئەم هەموو بلیۆنەها مرۆڤە بچنە دۆزەخەوە ئەوا دەبێ ڕوبەرو پانتایی دۆزەخ زۆر زۆر لەبەهەشت گەورەتربێت.

ڕوبەری بەهەشت بەئەندازەی پانتایی زەوی‌و ئاسمانەکانە، نەك هەر ئەوەندە بەڵكو دوو بەهەشت هەیە بۆ ئەو کەسانەی لەپلەو پایەی خوا دەترسن (وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّتَانِ).[10]

جگە لەم دوو بەهەشتە دوو بەهەشتی دیکە هەن (وَمِن دُونِهِمَا جَنَّتَانِ).[11]

(جریح)دەڵێ چوار بەهەشت هەیە. قورتوبی دەڵێ بۆی هەیە دوو بەهەشتەکەی دووایی بۆ شوێنکەتووانی محمد بێت، تا شوێنگەیان لەمحمد کەمتر بێت، یەکێکیان بۆ پەریی دەگمەن‌و ناوازەیە, ئەوی دیکەیان بۆ مندالآنی لوسکەڵەی نەمرە، کەلەوانەیە نێرو مێی پێ جیابکرێتەوە!! ئەگەر ئەمە وایە دەبێ دۆزەخ لەکوێ بێ؟؟!

هەروەها قورئان چەندین پرسیار دووبارە دەکاتەوە کەوەڵامێکی قایلکەری نییە، بۆنموونە لەسورەتی (الغاشیه17) پرسیار دەکات:

(أَفَلا يَنظُرُونَ إِلَى الإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ)

(ئەوە تەماشاناکەن حوشتر چۆن دروستکراوە)

---

[10] الرحمان 46

[11] الرحمان 62

لەکاتێکدا هیچ کەس لەو کاتەدا نەیزانیوە چۆن حووشتر دروستکراوە. دروستکردنی حوشتریش هیچ جیاوازییەکی نییە لەگەڵ دروستکردنی پشیلەیەك یان مشکێك. بەڵام قورئان لەبەر ئەوە حوشتری هەڵبژاردووە چونکە قەبارەی گەورەیە، سەرباری ئەوەی کاریگەری لەسەر کرداری دروستکردنەکە نییە. هەر دەشبێت وای دابنێین کەخوا داینەسوری دروستکردووەو قەبارەی چەندین جار لەحوشتر گەورەترە، بەڵام نموونەی لەسەر نەهێناوەتەوە. ڕەنگە کەسێك بلێت نەهێنانەوەی نموونە لەسەر داینەسور لەلایەن خواوە لەبەرئەوە بووە پێشتر تیاچونو خەڵکی مەککە نەیاندیوە. بەڵام هەمان خەڵکی مەککە لەو ڕۆژانەداو تا ئەمدواییانەش هەناریان نەدیوە لەبەرئەوەی مەککە بیابان بووەو درەختی هەناری لێ نەڕوواوە:

(رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ)[12]

(پەروەردگارا، من هەندێك لەوەچەو کەسوکارم لەدۆڵێکی ووشکی بێ کشتوکاڵی پاڵ ماڵەکەی خۆت –کەعبە–جێنشین کردووە) بەڵام ئەمە ڕێگری

---
[12] ابراهيم 37

لەقورئان نەکرد بیریان بخاتەوە کەخوا پاداشتی بەهەشتیان دەداتەوەو لەناو بەهەشتدا هەنار دەخۆن (فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ.[13]

(لەبەهەشتدا میوەو خورماو هەناری تێدایە).

زۆر لەم شێوە پرسیارە بێ وەڵامانە لەقورئاندا دەبینینەوە، وەك:

(أَفَلَمْ يَنظُرُوا إِلَى السَّمَاء فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوج.[14]

ئەوە تەماشای ئاسمان ناکەن چۆن دروستکراوە..تاد

(أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّن قَرْنٍ مَّكَّنَّاهُمْ فِي الأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ.[15]

هەروەها لەسورەتی (الحج–70)

(أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاء وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ)

(مەگەر نەتزانیوە خوا بەهەموو شتێکی ئاسمانەکانو زەوی بەئاگایە هەموو ئەو شتانەی دەیکەن لەکتێبدا هەیەو تۆمار کراوە، ئەو کارە بۆخوا زۆر ئاسانە)..

باشە ئێمە چۆن بزانین خوا بەهەموو شتێکی ئاسمانەکانو زەوی دەزانێ؟..

---

[13] الرحمان 68

[14] ق 6

[15] الانعام 6

لە ئایەتی 63ی هەمان سورەت دەڵێ:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاء مَاء فَتُصْبِحُ الأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ

(ئایا نەتانبیستووە خوا بارانی لەئاسمانەوە باراندووەو ئەم بارانەش زەوی پێی سەوز دەبێ ،خوا دلۆڤانو شارەزایە)

لەوەتەی مرۆڤ لەسەر زەوی سەریهەڵداوە دەبینێ کەئاو لەئاسمانەوە دادەبەزێت، بەلاّم بەڵگە چییە کەخوا دایدەبەزێنێت؟ هەموومان دەزانین یاساکانی سروشت بەسەر بارانبارینددا زاڵدەستەو هیچ بەڵگەیەکمان لانییە کەخوا ئەو یاسایەی دروستکردبێت. سەرسوڕمانیش لەوەدایە کەقورئان زۆرترین نموونەی لەسەر بارانو کشتوکاڵ دەهێنێتەوەو خەڵکی مەککەش چەند ساڵ جارێك نەبێت باران نابینن، لەبەرئەوە عەرەب هەمیشە بۆ کەنارو شوێنگەی ئاوو لەوەڕگا گەڕاوە تەنانەت ئەو کاتەشی کەهەموو دورگەی عەرەب موسڵمان بوو خوا وەك وڵاتانی دیکە بارانی بەسەردا نەباراندن تا سەوز بێت، وەك پێشتر محمد داوای کردبوو.

(أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاء كُلَّ شَيْءٍ حَيّ أَفَلا يُؤْمِنُونَ)[16]

---

[16] الانبياء 30

(ئایا بێباوەڕان نەیانبینیوە ئاسمانەکانو زەوی پێشتر پێکەوە نوساندبومان دواتر لێکمان جیاکردنەوە).

ئەم پرسیارەش وەلآمێکی قایلکەری نییە چونکە بێباوەڕان نەیاندیوە کەئاسمانو زەوی پێکەوە نوسابنو دوایی جیاکرابنەوە. چونکە ئەو ڕووداوە زووتر ڕوویداوەو کاتێك ڕوویداوە کەهێشتا مرۆڤایەتی دروست نەبووبوو، ئیتر چۆن مرۆڤ بیبینێ؟..

قورئان هەوڵی ئەوە دەدات مرۆڤ بەوە قایل بکات کەلەخواوە هاتووە، بەوەش دڵنیامان دەکاتەوە کەچەند جارێك وتویەتی دەزانێ چی لەڕەحمی دایکدا هەیە، بۆ نموونە لەسورەتی (الرعد-8)

(اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَى وَمَا تَغِيضُ الأَرْحَامُ)

(خوا بەوە دەزانێت کەهەموو مێینەیەك چی لەزکیدا هەڵگرتووە).

ئێستا پزیشکەکان دەتوانن بزانن ئەو کۆرپەلەیە کوڕە یان کچ, دانەیەکە یان دوانەیەو زیاتر، کەهێشتا هەر لەڕەحمی دایکیدایە..

زیاتر لەوەش دەتوانن جۆری کۆرپەکە هەڵبژێرن پێش ئەوەی لەڕەحمدا بیچێنن، تەنانەت دەتوانن نەشتەرگەری ئەو کۆرپەلەیە بکەن کەهێشتتا لەڕەحمدایە. جا ئایا

زانینی خوا بۆ ئەوەی کەچی لەڕەحمدایە لۆژیکێکی قایلکەرە بۆ هەبوونی خواو بەوەی قورئان لەخواوە هاتووە؟؟..